

Giorgio Vasari (1511-1574)

scrittore fidele e verace

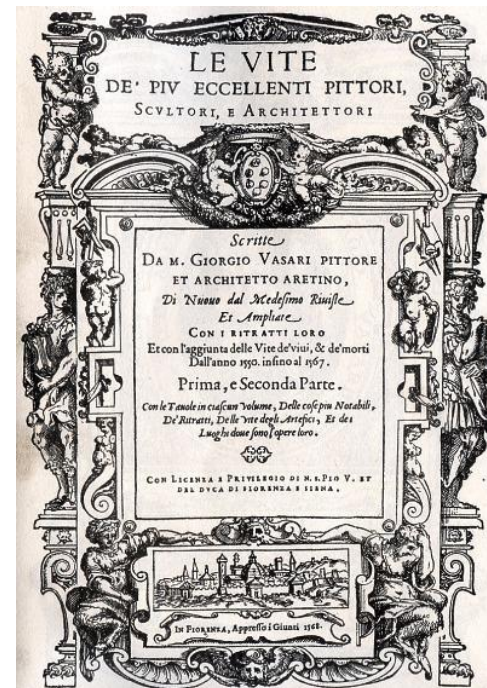

Trecento/Humanismus/Problém postavení renesance:
Vasari a evoluce *maniera buona* –
3 fáze: trecento - quattrocento - cinquecento

Giotto
Nicola Pisano
Arnolfo di Cambio

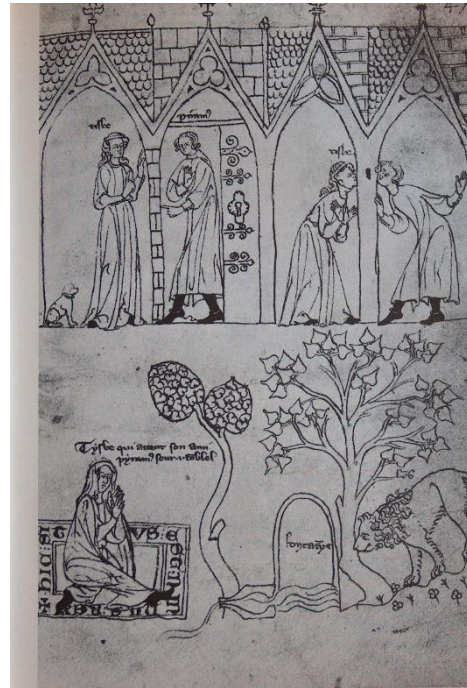
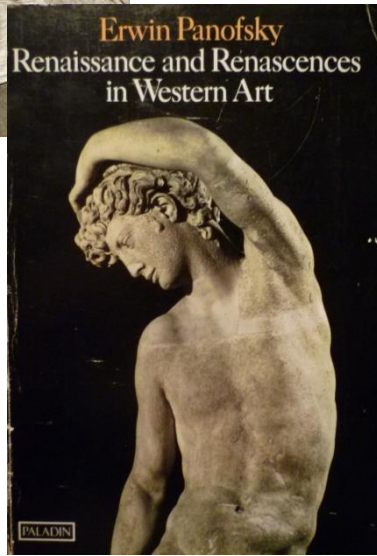
Masaccio
Brunelleschi
Donatello

Bramante
Leonardo
Raphael
Michelangelo

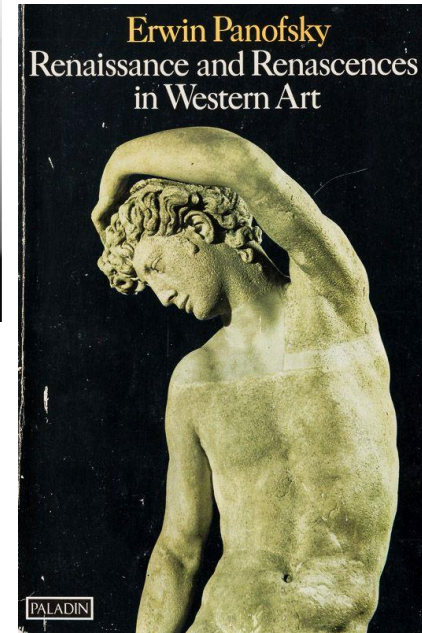
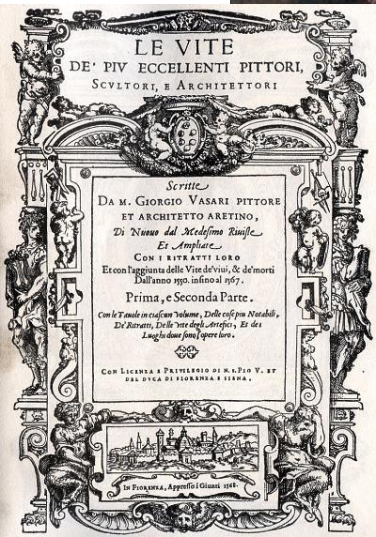
Erwin Panofsky

Renaissance překonává „*principle of disjunction*“ – předtím: „temný středověk“
(*Renaissance and Renascences in Western Art*, 1965)

Pyramos and Thisbe story (Ovid), 13th c. manuscript
vs. Raphael - Galatea

Trecento vs. Renaissance – Vasari vs. Panofsky

Vasariho biografie (Nicola Pisano, Arnolfo di Cambio, Taddeo Gaddi, Orcagna, Giotto)

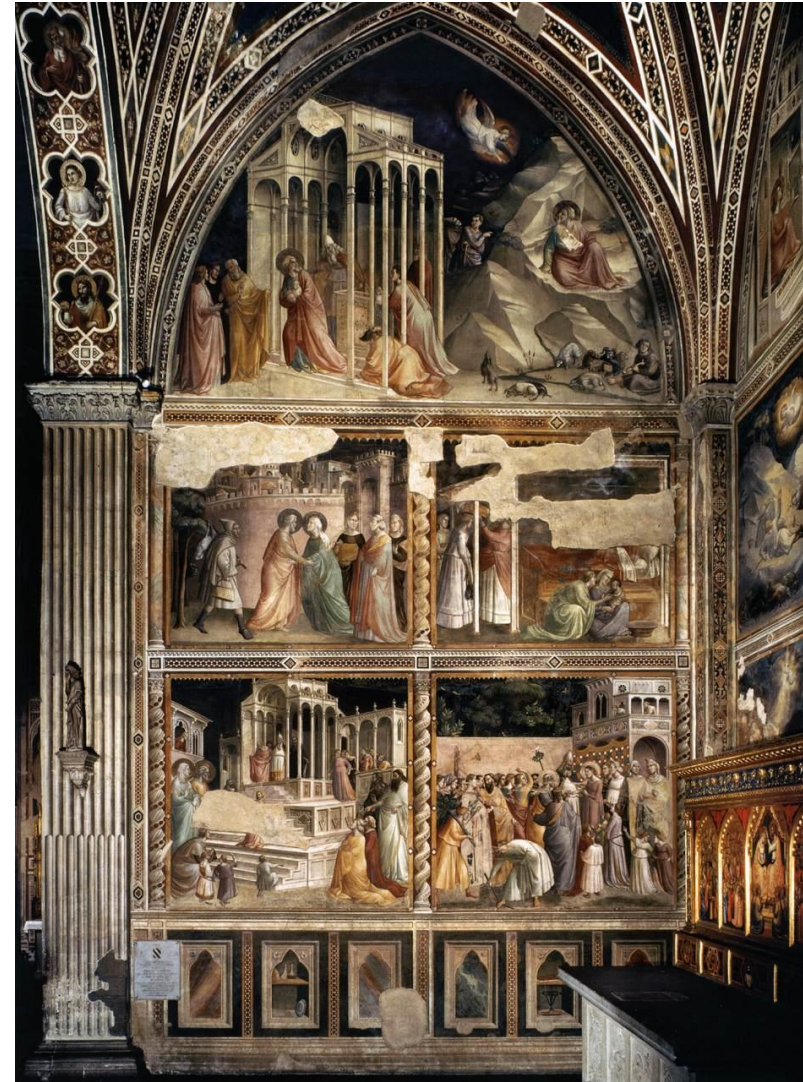
Florence, Ponte Vecchio (dle Vasariho stavěl Taddeo Gaddi)

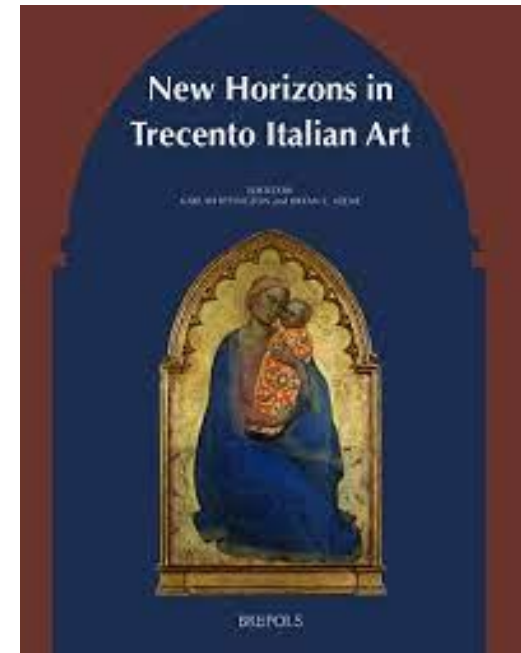
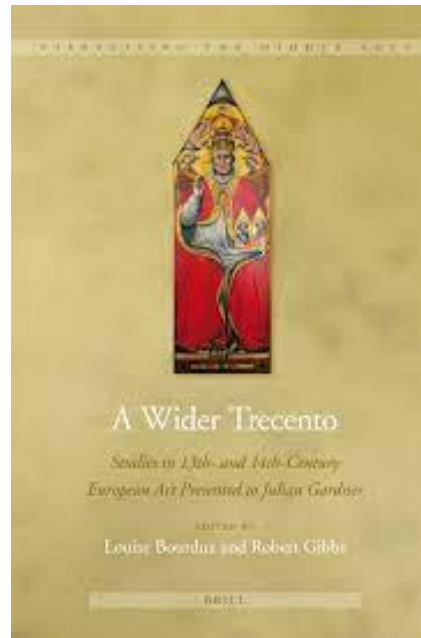
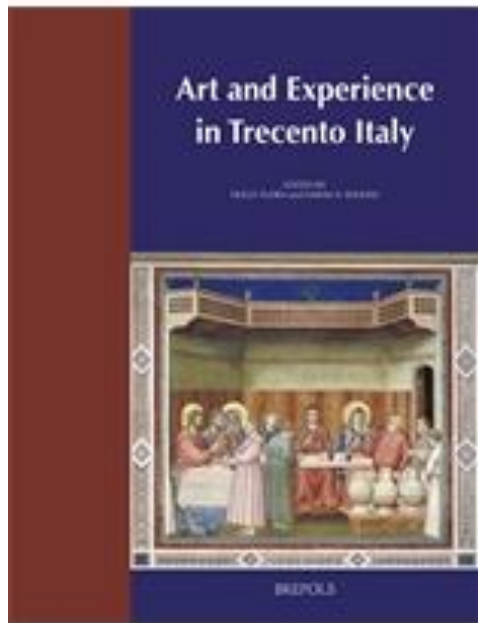
Arnolfo di Cambio (c. 1240 – 1300/1310): Řím (Monument Honoria IV.; tabernákl v S. Giovanni in Laterano): Vasari: „V temnotách ukázal Arnolfo cestu k dokonalosti.“

Taddeo Gaddi („druhý Vitruvius“),
S. Croce, Capella Baroncelli, c. 1330

Jak vyprávět Trecento...? „Objevení Vasariho navzdory Panofskému“

Giorgio Vasari (1511–1574): *Le Vite de' più eccellenti pittori, scultori, e architettori* (1550)

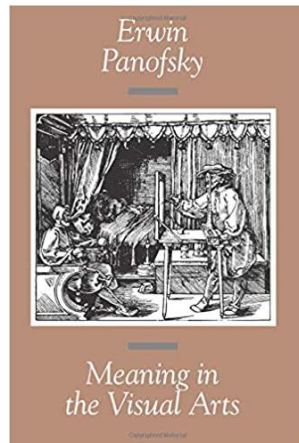
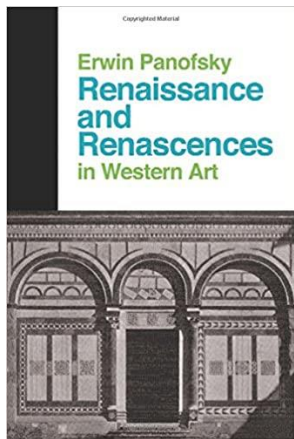
Erwin Panofsky: hostility and distance: „...the *Italian Renaissance toward the Middle Ages presupposes, in spite of its essential negative character, an awareness of distance.*“

(E. Panofsky, *The First Page of Giorgio Vasari's 'Libro': A Study on the Gothic Style in the Judgment of the Italian Renaissance*, 1955)

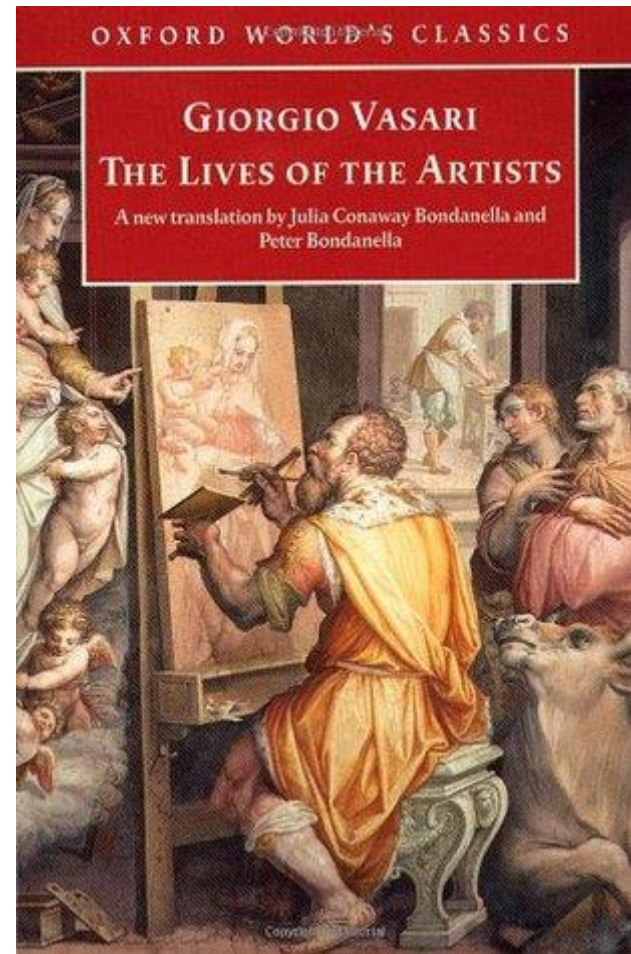
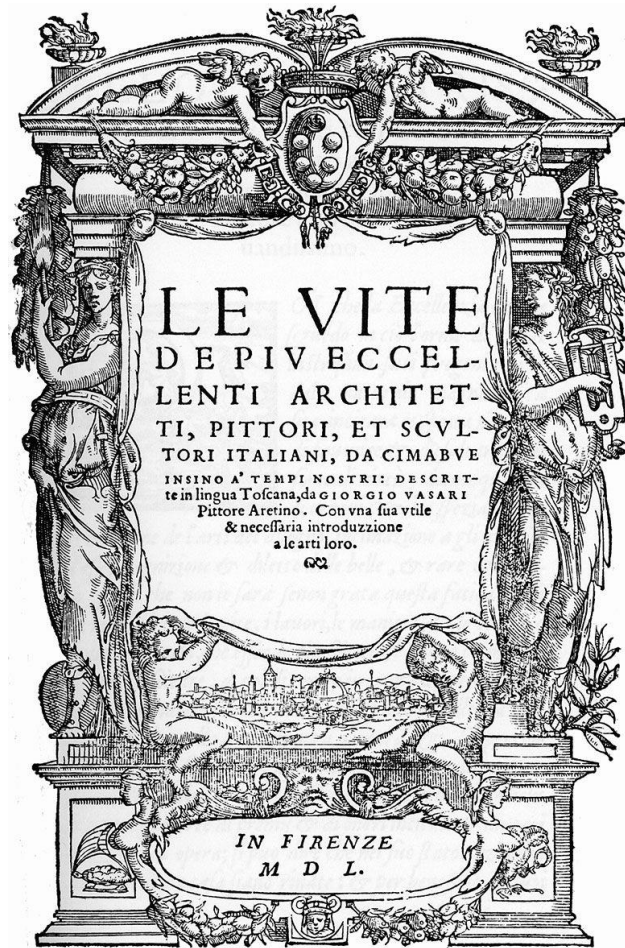
Rethinking the myth of the medieval in Vasari:

- Vasari and Panofsky did not have the same thing in mind when they spoke of *maniera tedesca*/Gothic
- Classical form is not an end in itself for Vasari
- Vasari's respect to medieval architecture as solid, virile regarding its craftsmanship, function, decorum, materials, and design

Anne-Marie Sankovitch, *The Myth of the Myth of the medieval*: Gothic Architecture in Vasari's *rinascita* and Panofsky's *Renaissance*, *Res* 40, 2001

Marvin Trachtenberg, *When did the Renaissance in Architecture begin? From Panofskian Mythography to Vasarian History*, in: Alina Payne (ed.), *The Companion to the History of Architecture I: Renaissance and Baroque Architecture*, 2017

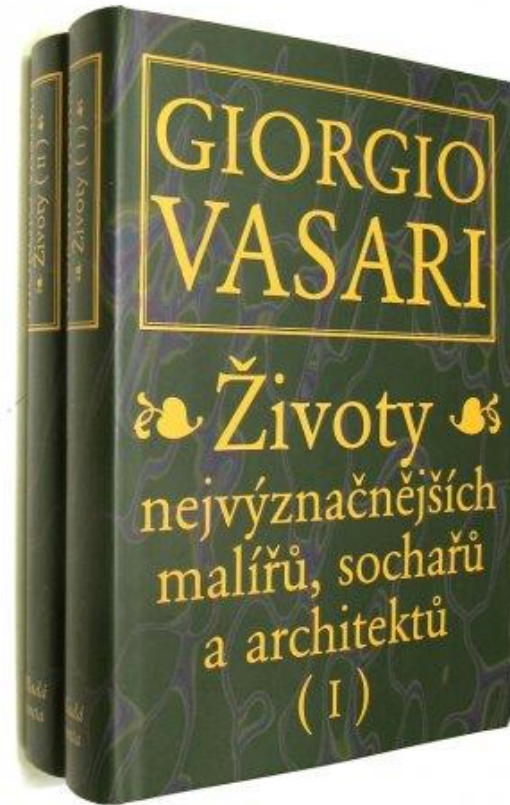
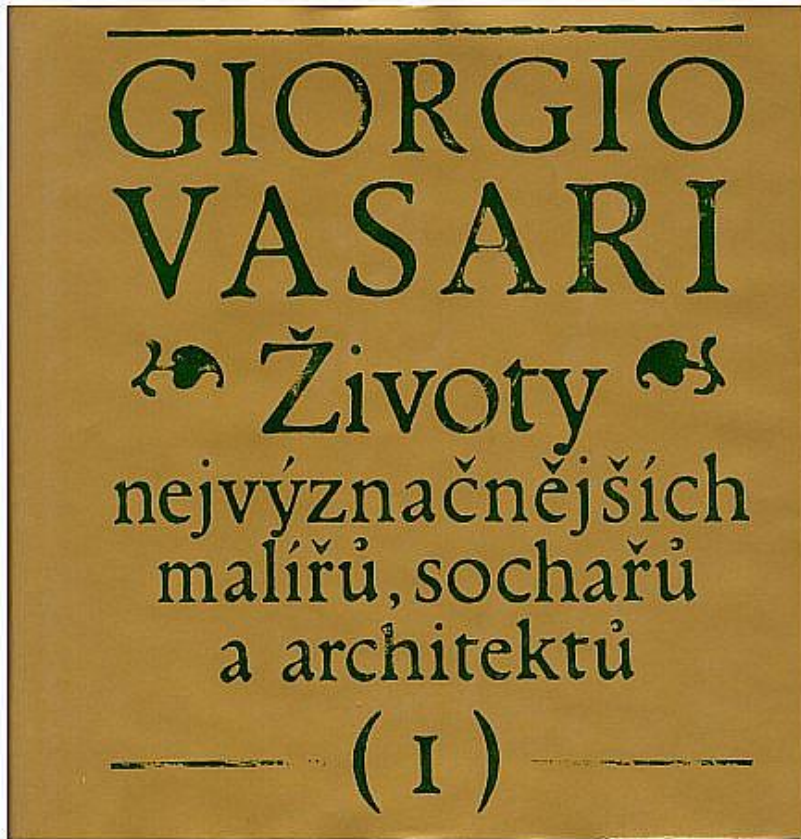

Le Vite de' più eccellenti pittori, scultori, ed architettori
(1550, 1568)

Cosimo I de' Medici (1519 – 1574)

Pavel Preiss (Jan Vladislav), 1976

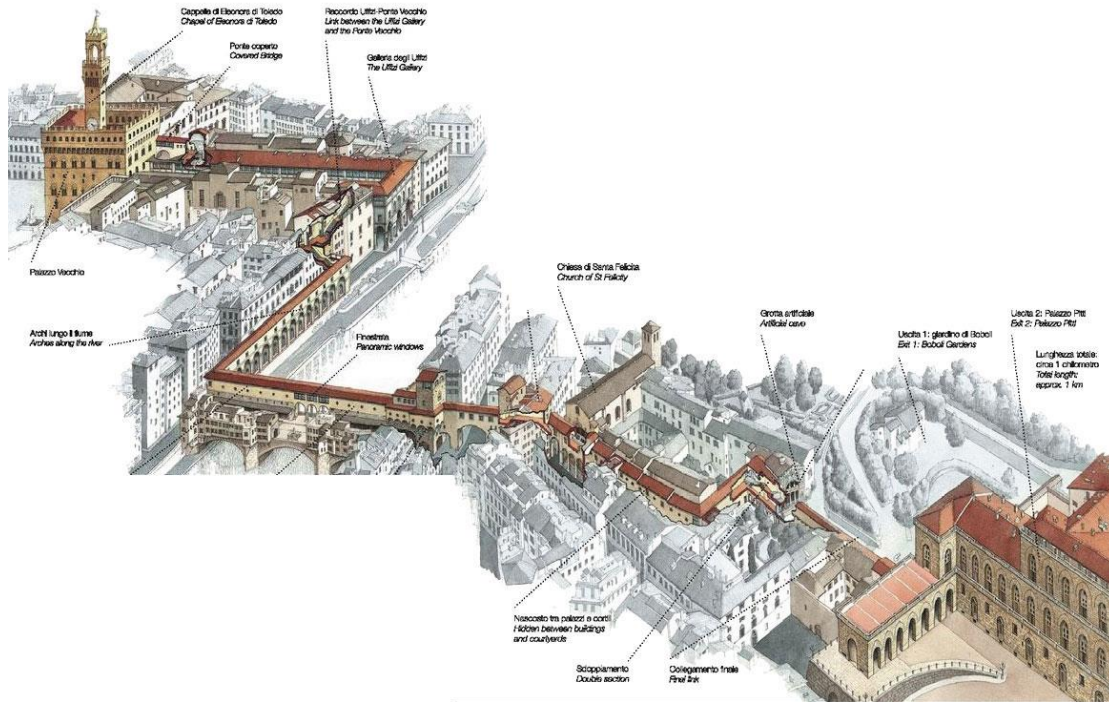
Arezzo, Casa Vasari, kolem 1541

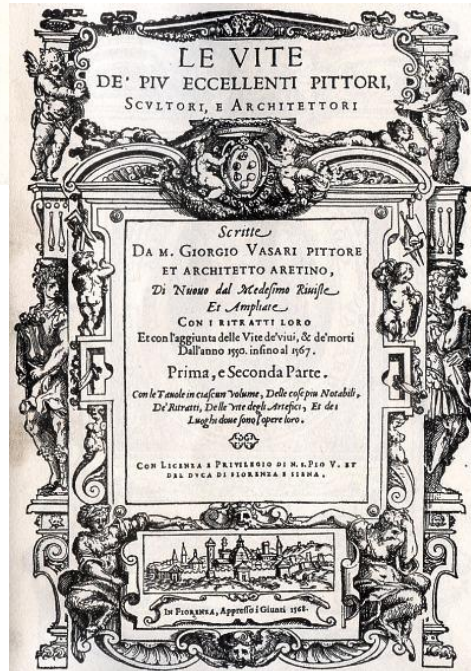

Corridoio Vasariano

Le Vite de' più eccellenti pittori, scultori, ed architettori (1550, 1568)

Cosimo I de' Medici (1519 – 1574)

Il Libro di Antonio Billi

IL LIBRO DI ANTONIO BILLI

ESISTENTE

IN

DUE COPIE NELLA BIBLIOTECA NAZIONALE
DI FIRENZE.

HERAUSGEGEBEN

VON

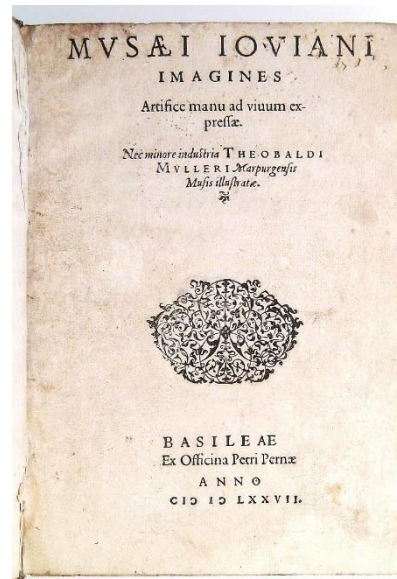
CARL FREY.

BERLIN.

G. GROTE'SCHE VERLAGSBUCHHANDLUNG.

1892.

Předchůdci a současníci

- Magliabecchiano, kol. 1530
- **Paolo Pino: *Dialogo di pittura*, 1548**
- Michalengelo Biondo, *Della nobilissima pittura*, 1549
- Vincenzo Borghini
- **Annibale Caro**

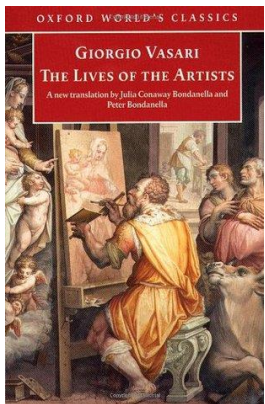
Vincenzo Borghini (1515-1580), florentský humanista a sběratel: paralela mezi uměním a rétorikou

Tři aspekty umění:

- *Imparare* (nauka)
- *Varietá* (rozmanitost)
- *Meraviglia* (pozoruhodnost)

Tři aspekty rétoriky

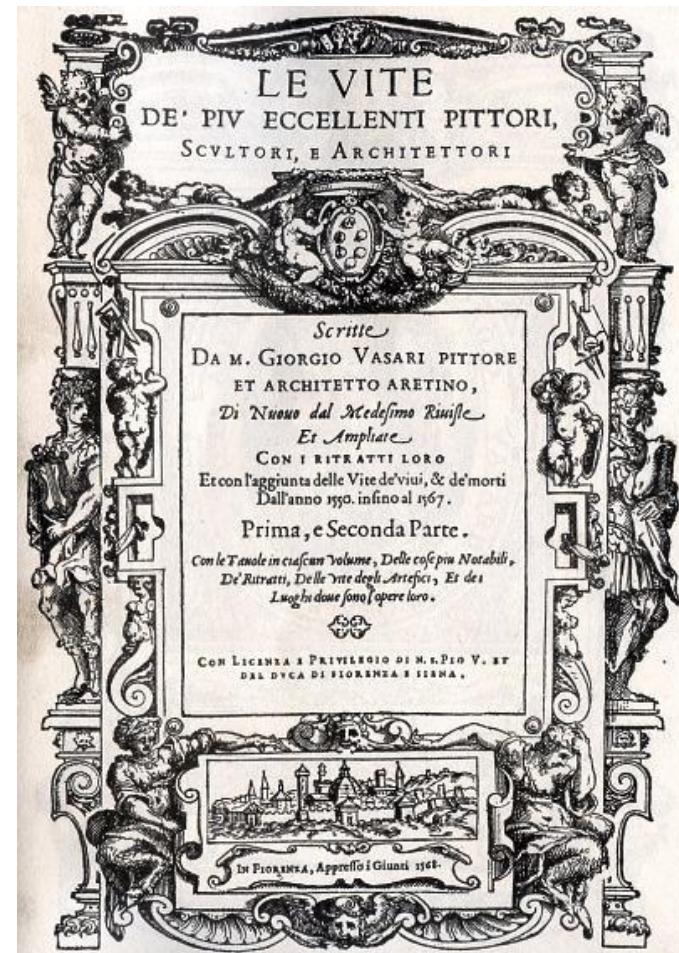
- Poučit (*docere*)
- Zaujmut (*delectare*)
- Pohnout (*movere*)

Vasariho idea vývoje umění je založená na „dobrých příkladech“
– v duchu antických anekdot a biblické exegeze – v pozadí Ciceronův koncept *historia magistra vitae*

Struktura textu

- Úvody ke třem částem definující „vývoj“ Umění
 - Životopisy
 - Popisy umělecký děl
- = integrace

**Giorgio Vasari, Životy nejvýznamnějších malířů, sochařů
a architektů (Vita), 1550, 1568: Michelangelo**

„V době, kdy se vynikající duchové, vedeni světlem přeslavného Giotta a jeho následovníků, pilně snažili osvědčit před světem schopnosti...obrátil nejmilostivější vládce nebes laskavě své zraky k zemi, a když viděl marnost toho nekonečného usilování...rozhodl se vyprostit nás ze všech těchto omylů a seslat na zem ducha, který by sám o sobě dokázal, co je to dokonalost výtvarného umění. To vše měla navíc provázet mravnost opravdové filozofie a ozdoba sladké poezie, aby si jej svět pln obdivu zvolil za jedinečný vzor života, práce, svatých způsobů a veškerého lidského konání, a pokládal jej tedy spíše za cosi božského než pozemského.“

Jak jsi šťastný náš věku, jak jste blažení umělci, kteří si tak smíte plným právem říkat, protože jste měli ještě za svého života možnost rozjasnit své oči, plné temnot, u pramene takového jasu a přihlížet, jak vám tento podivuhodný a jedinečný umělec odstraňuje z cesty všechny obtíže! Sláva jeho úsilí přinesla totiž čest a uznání i vám, neboť strhla pásku z vašeho duchovního zraku, tak plného tmy, a naučila vás rozlišovat pravdu od klamu, který zastíral vaši mysl. Děkujte za to nebesům a snažte se napodobovat Michelangela ve všem.

Anekdotická topoi: Tizian a Karel V.

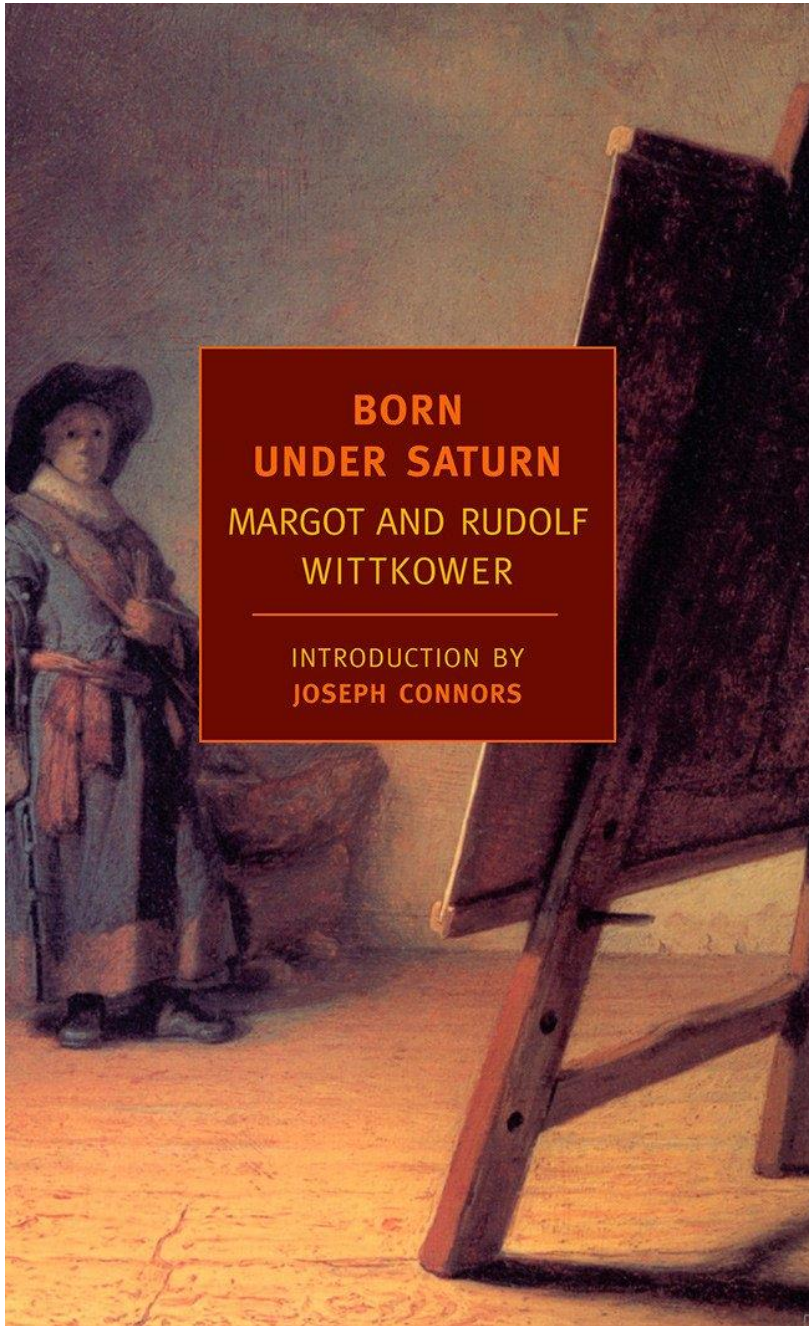

Leonardo da Vinci,
Alegorie Radosti a Utrpení, před 1500

Jacques de Gheyn, Melancholie (Saturn), 1595

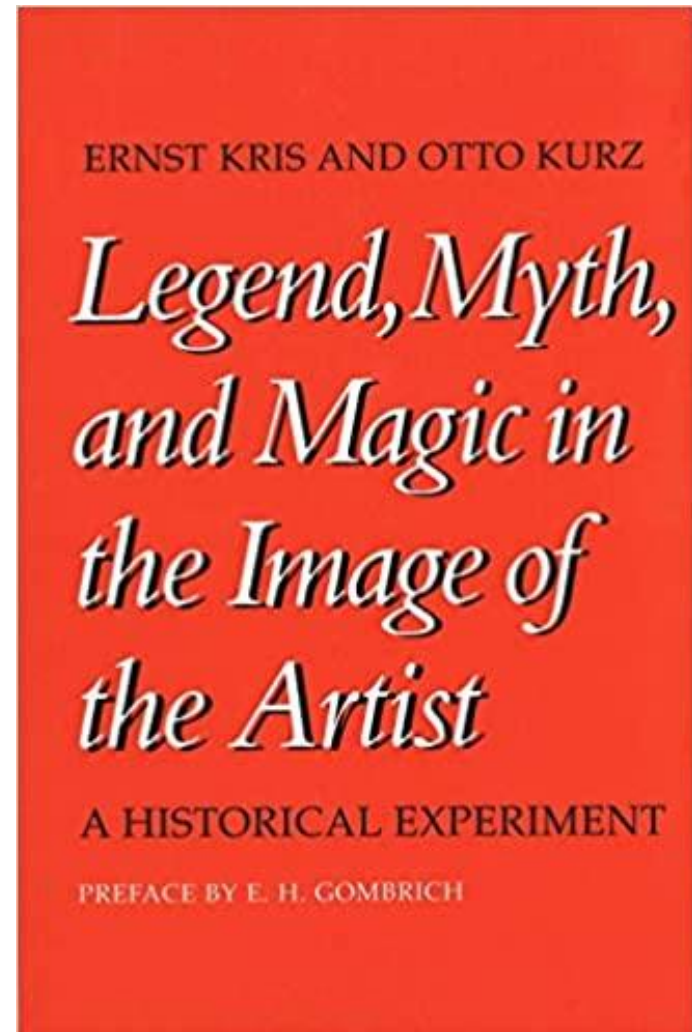

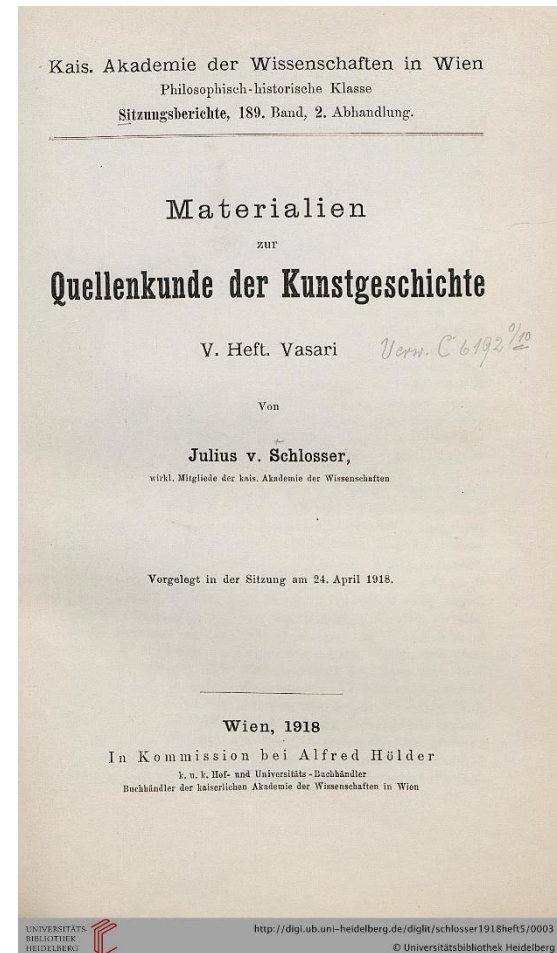
1963

E. Kris - O. Kurz, Künstler, 1934
(angl. překlad: Legend, Myth and
Magic in the Image of the Artist, 1979)

Julius von Schlosser (1866-1938)

H. Otto Zepherding

QUELLENSCHRIFTEN

KUNSTGESCHICHTE UND KUNSTTECHNIK

MITTELALTERS UND DER NEUZEIT

MIT UNTERSTÜTZUNG DES
UNTERRICHTSMINISTERS K. K. MINISTERIUM FÜR KULTUR UND ERBESCHUTZ
IN VERBUND MIT FACHGENOSSEN

HINRICH VON
RUDOLF EITELBERGER VON EDELBERG.

NACH DEM TODE DR ALBERT HILF
HERAUSGEGEBEN VON
DR CAMILLO LIST.

NEUE FOLGE, XV. BAND.

VASARISTUDIEN

VON
WOLFGANG KALLAB

MIT EINEM LEBENSBILE DES VERFASSERS AUS DESSEN
NACHLASSE HERAUSGEGEBEN

VON
JULIUS v. SCHLOSSER.

WIEN
KARL GRÄSER & CO.

1898
LEIPZIG
E. G. TRÜBNER.

VASARISTUDIEN

WOLFGANG KALLAB

MIT EINEM LEBENSBILE DES VERFASSERS
AUS DESSEN NACHLASSE
HERAUSGEGEBEN

JULIUS v. SCHLOSSER

WIEN
KARL GRÄSER & CO.

1898
LEIPZIG
E. G. TRÜBNER

2005

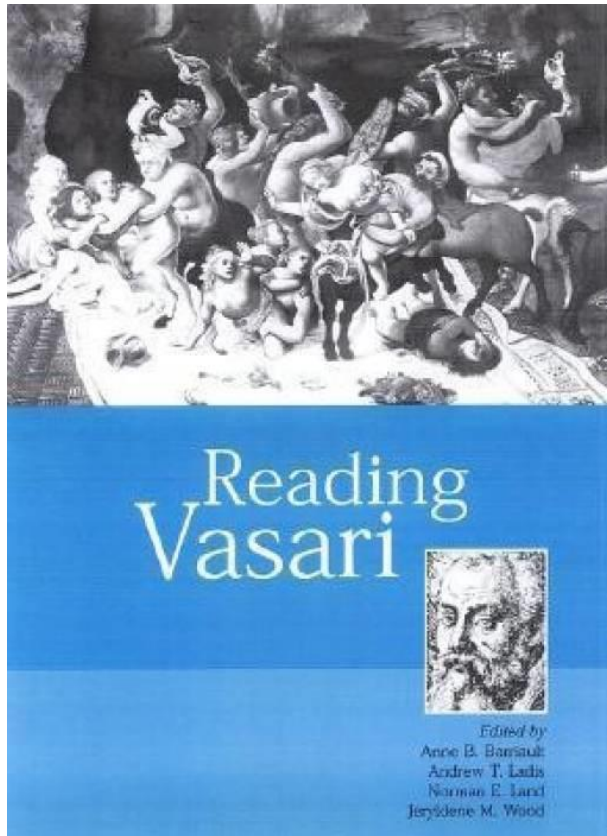
Contents

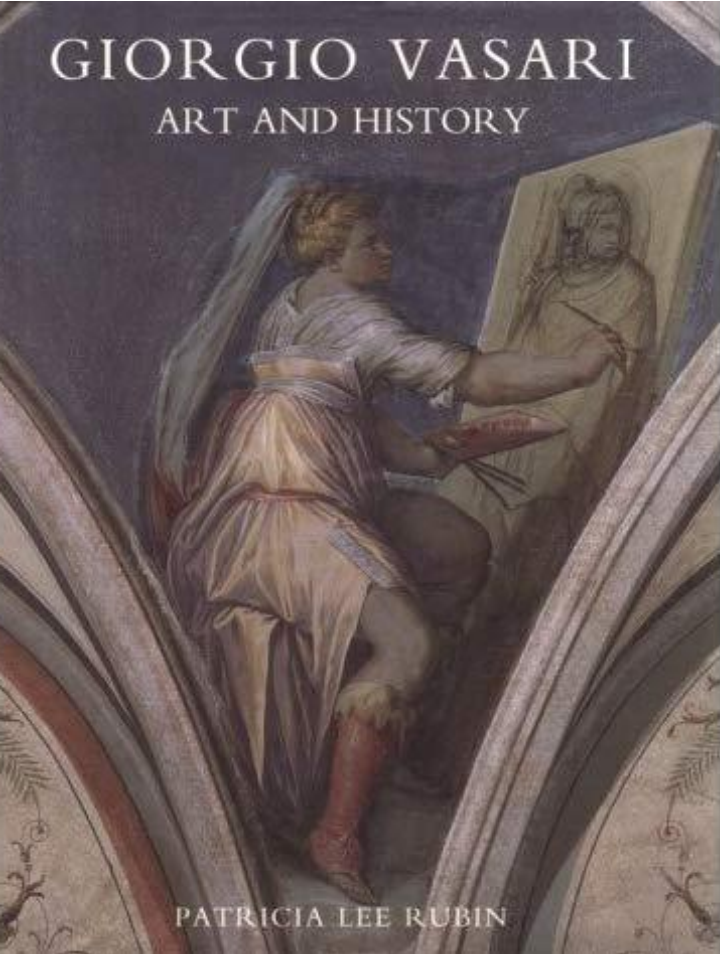
7	LIST OF ILLUSTRATIONS
10	FOREWORD
11	PREFACE
13	ACKNOWLEDGMENTS
15	INTRODUCTION
21	LIST OF CONTRIBUTORS

23	PROLOGUE
25	<i>Every Painter Paints Himself</i> HAYDEN B.J. MAGINNIS
29	VASARI'S POLEMICS
31	<i>Fear of Fiction: The Fun of Reading Vasari</i> PAUL BAROLSKY

38	VASARI'S FIRST LIGHTS, FLOWER OF YOUTH, AND GOLDEN AGE
39	<i>The Sorcerer's "O" and the Painter Who Wasn't There</i> ANDREW LADIS
63	<i>Vasari's Sculptors of the Second Period: Mino da Fiesole</i> SHELLEY E. ZURAW
75	<i>Vasari on Signorelli: The Origins of the "Grand Manner of Painting"</i> SARA NAIR JAMES
89	<i>Francesco di Giorgio and Brunelleschi</i> ARTHUR F. IORIO
101	<i>Vasari's Bronzino: The Paradigmatic Academician</i> FRIEDRIKA H. JACOBS

117	VASARI'S ROME AND THE NOBLE ORIGINS OF ART
119	<i>Sia di mano di santo o d'un angelo: Vasari's Life of Fra Angelico</i> DIANE COLE AHL
133	<i>Vasari's Bramante and the Renaissance of Architecture in Rome</i> JACK FREIBERG
147	<i>A Scene from the Life of Peruzzi</i> RALPH LIEBERMAN
154	<i>"If he, with his genius, had lived in Rome": Vasari and the Transformative Myth of Rome</i> MAURIEEN PELTA
169	VASARI'S WOMEN: VIRTUE AND VICE
171	<i>Vasari's Mothers</i> JERYLDENE M. WOOD
179	<i>Vasari's Women</i> KATHERINE MCIVER
189	VASARI AND THE POETIC IMAGINATION
191	<i>Piero di Cosimo: The Egg-Eating Elogist</i> ANNE B. BARRIAULT
203	<i>Michelangelo's Snowman and the Art of Snow in Vasari's Lives</i> APRIL ORTTINGER
211	<i>Titian, Michelangelo, and Vasari</i> NORMAN E. LAND
222	<i>Imagining the Renaissance: Browning Reads Vasari</i> ROY ERIKSEN
233	VASARI'S HUMOR
235	<i>Michelangelo Ha Ha</i> WILLIAM E. WALLACE
245	VASARI ON VASARI
247	<i>Lumi Fantastichi: The Landscape Ornament of Giorgio Vasari</i> KARIN GOODCHILD
259	<i>Giorgio Vasari's Studio: Diligenza e Amorevole Fatica</i> LIANA DE GIROLAMI CHENNEY
277	<i>The Delight of Art: Reading Vasari against Himself</i> DAVID CAST
287	SELECT BIBLIOGRAPHY
294	INDEX

1995

- autor – malíř (+ poradci)
- integrace znalectví a teorie s biografickým žánrem
- analýza zdrojů a literárních topoi sahající k antické rétorické tradici
- *rhetoric of praise* – tradice antické ekfrasis – založeno na prostředkování uměleckého díla (charakter umělecké kritiky)

EKPHRASIS AND AESTHETIC ATTITUDES IN
VASARI'S LIVES

By Svetlana Leontief Alpers

S. Alpers (1960): Vasari – biografie založené na expresivní síle příběhů

„Dějinný záměr“: souhrn individuálních příspěvků, které se podílejí na celku utváření jednotné kvality Umění.

Definuje prostřednictvím popisu uměleckých děl – v duchu ekphrasis: umělecké dílo je jedinečným příkladem aktivity umělce, ale současně i projevem „nadosobního“ vývoje Umění.

Je to v podstatě anti-individualistická koncepce.

The major part of Vasari's *Lives* is made up of descriptions of paintings, but these have been largely ignored in the critical literature. Instead, writers have concentrated on the aesthetic theories and attitudes stated in the introductions to the three parts of the *Lives* and on the use of certain terms such as *disegno*, *maniera* and *grazia* in the work as a whole. The assumption seems to be that Vasari is a forerunner of classical theory, as Kallab suggests,¹ or, as Schlosser says, a mannerist theorist.² Schlosser, however, prefaces his presentation of Vasari as a man of ideas by admitting that Vasari works not from general principles as a theorist does, but rather from the observation of particulars. Kallab, who was the originator of this position, and incidentally of the whole study of Vasari as a viewer and thinker as well as a collector of information, felt that it was precisely in the variety and conflict of observations and judgments that the special value of Vasari's outlook lay. Unfortunately Kallab died before he himself could deal with this variety. It was Schlosser who reduced his more complex ideas to the simple and common notion of Vasari as an unsystematic thinker who can yet be systematically expounded if one sticks to the prefaces and the terminology.³

I am not suggesting that Vasari's descriptions of paintings hold the key to the *Lives*, nor that we can better our understanding of him simply by adding a study of the descriptions to the view just outlined. Rather, a certain concept of Vasari has determined the selective way in which the *Lives* have been read. Conversely, a consideration of the descriptions brings up new questions about

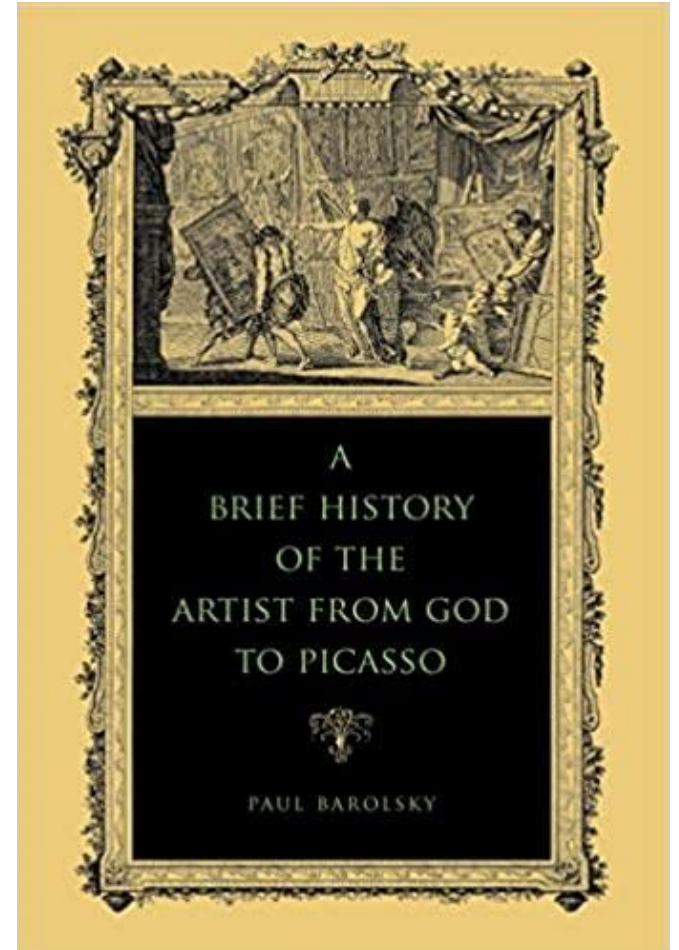
JOURNAL OF THE
WARBURG AND COURTAULD
INSTITUTES

VOLUME THIRTY-SEVEN

1974
THE WARBURG INSTITUTE
UNIVERSITY OF LONDON

Paul Barolsky (*1941)

Paolo di Dono zv. Ucello

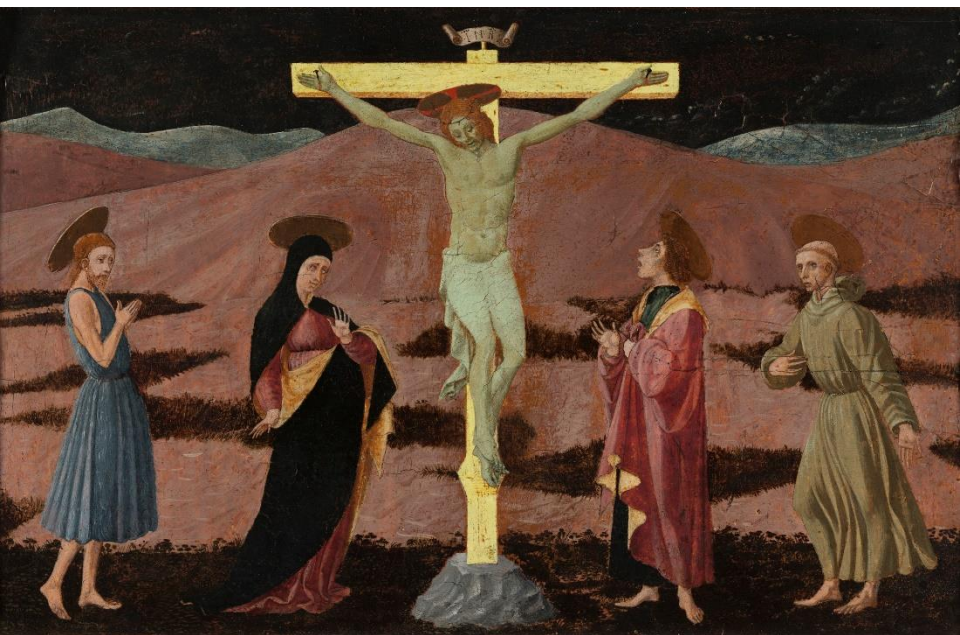
Paolo Ucello: konstrukce malířovy biografie

(„Ucello is part of of the menagerie of Vasari´s imagination“ (P. Barolsky)

Prameny podloženo jen velmi málo
(např. žádost florentskému daňovému
úřadu o odpuštění daní, 1469)

G. Vasari: vytvoření řady legend

- melancholický, samotářský a podivínský malíř
- pohlcený svým uměním, objevující jeho nové hranice
- Ucello – it. pták/prostáček
- anekdoty – sýr v klášteře S. Miniato
- láska ke zvířatům (jako u da Vinciho, P. da Cosima, Sodomy ad.)

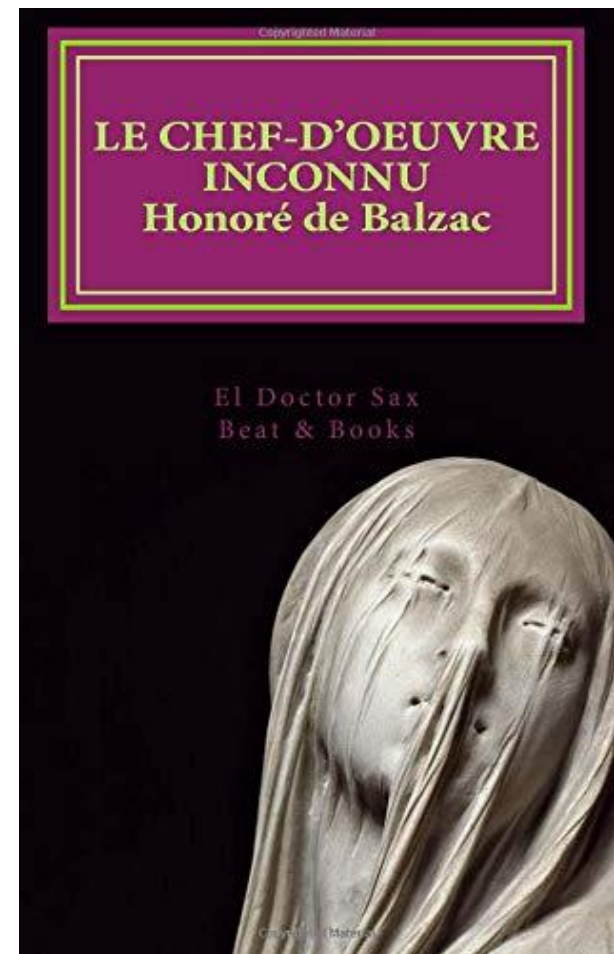

Literární topoi: realita – fikce – imaginace/imaginárno

Tvůrce medituující/bádající v ústraní

„Maître Frenhofer“ (1831)

Cézanne/*L'Œuvre*, 1886

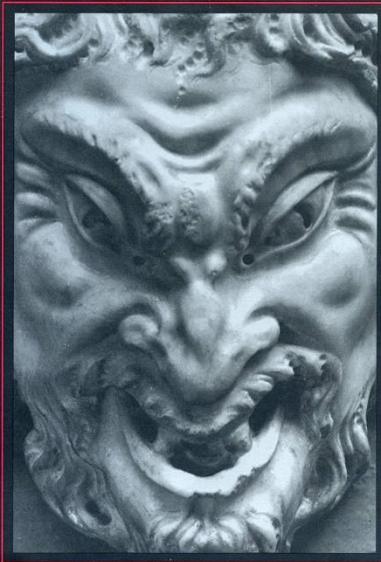

Imaginární/plastický život malíře-génia: donkichotská legenda

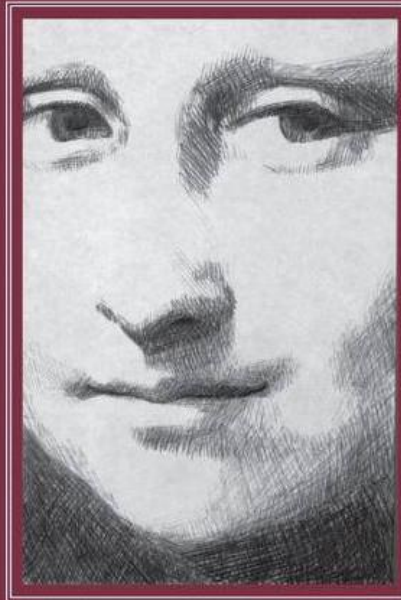
Vasariho literární zdroje: topika – za standardizovanými formulemi a zábavným vyprávěním se odehrává instruktivní historicko-teoretický výklad o povaze umění

MICHELANGELO'S NOSE
A MYTH AND ITS MAKER

Paul Barolsky

WHY MONA LISA SMILES
AND OTHER
TALES BY VASARI

Paul Barolsky

GIOTTO'S FATHER
AND THE
FAMILY OF VASARI'S LIVES

Paul Barolsky

Vasariho history – nejen anekdoty, ale i konstrukce žánru „historické fikce“

Walter Pater: „*air of truth*“

vs.

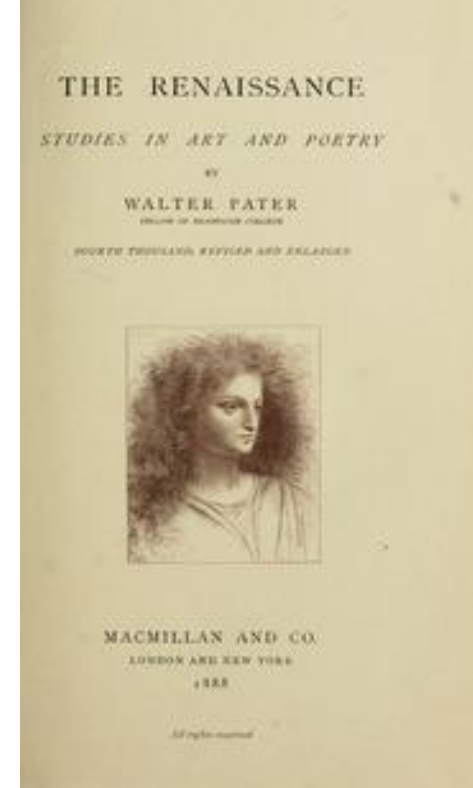
P. Barolsky:

chybné/nedostatečné

analyzování Vasariho

informací: „potvrzování –

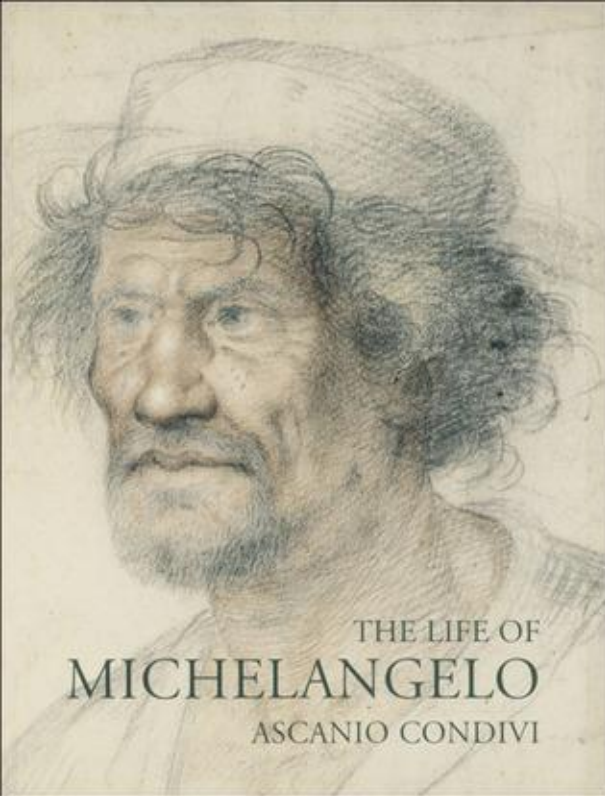
vyvracení“

„*Vasari's poetic fabrication*“ – ta ale tvoří přirozenou součást jeho vidění historie (**da Vinci**, dětství a „sedlákův“ štít s Medusou: osa „uměleckohistorického“ a teoretického narativu, umění vychází z přirozeného prostředí, je založen na souhře pozorování a studia přírody s klasickou tradicí a nakonec se takové dílo vycházející „z lůna přírody“ stává součástí „světa umění“ (*naturalità – fantasia*) ve sbírce milánského vévody; předjímá pozdější dvorskou kariéru malíře)

- Sociální distinkce – chudé, ale ušlechtilé (*valente, gentile*) poměry da Vinciho otce i samotný charakter da Vinciho

(Analogické Giottově biografii - topoi ušlechtilého vychování – opět na příkladu štítu pro nevychovaného florentského prostáčka)

„Fikce“ – „realita“ (apokryfní skutečnost)

Giorgio Vasari, ***Životy nejvýznamnějších malířů, sochařů a architektů*** (Vita), 1550, 1568 (Michelangelo)

Ascanio Condivi (1520-1574), ***Vita di Michelangelo***, 1553

Obtížně definovat poměr skutečnosti od fikce. Silný aspekt literární imaginace (příběhy mají žánr *novelle*) prostupující jak biografiemi, tak např. i dopisy Michelangela – sebestylizace.

Ve 2. vydání rozvíjí nová topoi na základě Condiviho – např. o umělci-samoukovi (*Faun*), resp. příběh odráží samu Michelangelovi poetickou imaginaci a vidění sebe sama – fiktivní příběhy dodávaly Vasarimu sami umělci – i v ni ale spočívá důležitá historická relevance.

Specifická historicita příběhů

Tondo Doni (c. 1507) a příběh vztahu umělce a patrona (50 – 70 – 100 dukátů)

Relevance fakticity: skutečný nemusí být ani tak příběh jako spíše reálné pozadí debaty o vztahu mezi umělci a patrony (princip historické imaginace a její historicity – i vymyšlený příběh je „historický fakt“)

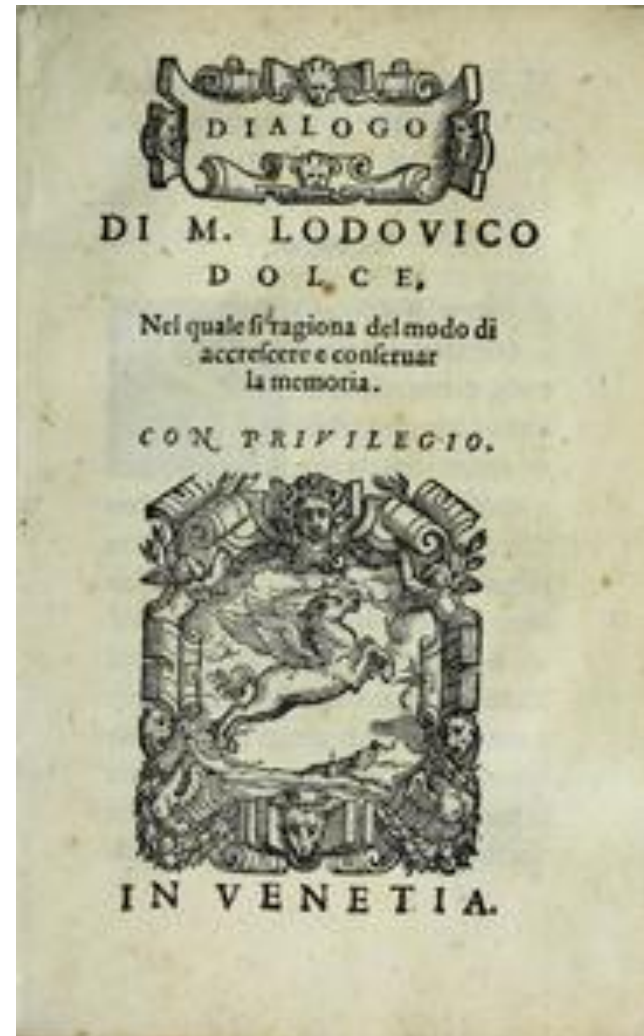
Podobně v případě instrumentalizace Michelangelovy malířské invence (spojení Dantova Minoa a Ovidiova Midase) – osvětlení „faktu“ kritiky Michelangelo, a toho, jak se s ní vyrovnával, prostřednictvím fiktivní imaginace - objevuje se až v 2. vydání (1568; absentuje i u Condiviho)

Dopad na moderní recepci díla i uměleckohistorické interpretace: dílo žije svůj vlastní život skrze Vasariho – definice Posledního soudu jako „Michelangelovy autobiografie“, kde se prostřednictvím množství kryptoportrétů vyrovnává se svou současností.

Lodovico Dolce (1508–1568)

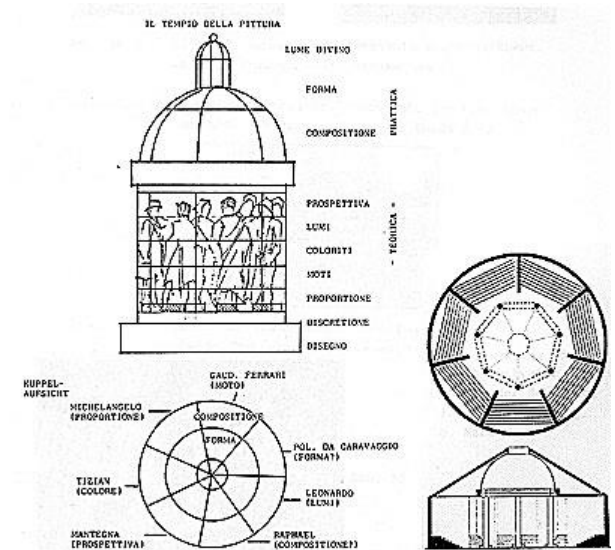
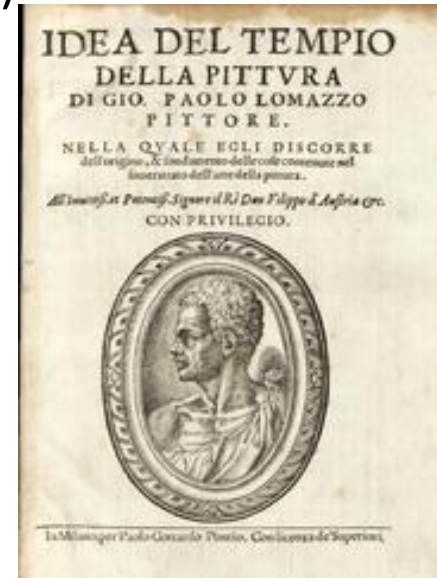
Dialogo della pittura di M. Lodovico Dolce, intitolato l'Aretino : nel quale si ragiona della dignità di essa pittura, e di tutte le parti necessarie, che a perfetto pittore si acconvengono : con esempi di pittori antichi, e moderni

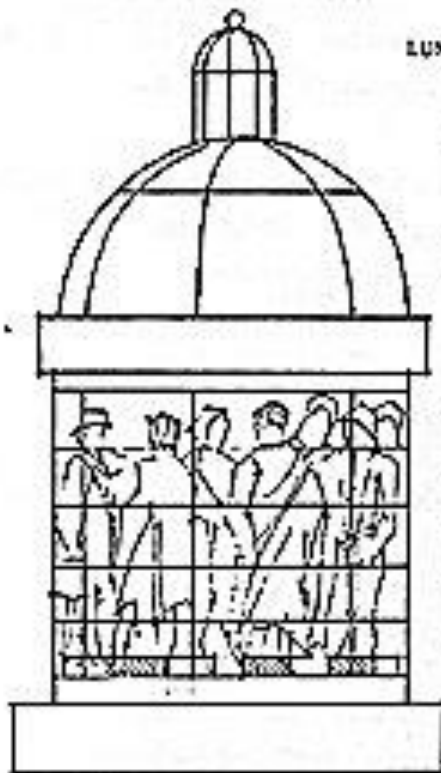
Giovanni Paolo Lomazzo (1538-1592):

Trattato dell'arte della pittura, scoltura et architettura (1584)

Idea Del Tempio Della Pintura – *grazia divina*

IL TEMPIO DELLA PITTURA

LUME DIVINO

FORMA

COMPOSIZIONE

PROSPETTIVA

LUMI

COLORITI

NOTE

PROPORTIONE

DESCRIZIONE

DISEGNO

PiATTICA

TECNICA

IDEA DEL TEMPIO DELLA PITTURA
DI GIO. PAOLO LOMAZZO
PITTORE.

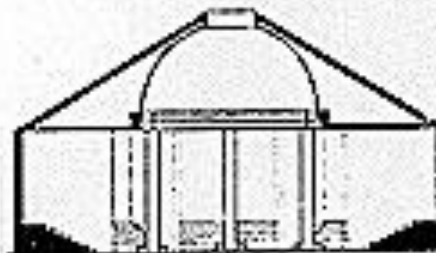
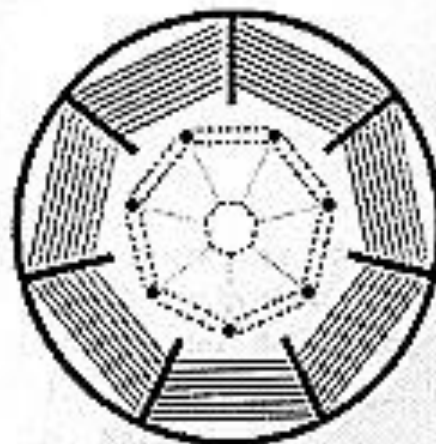
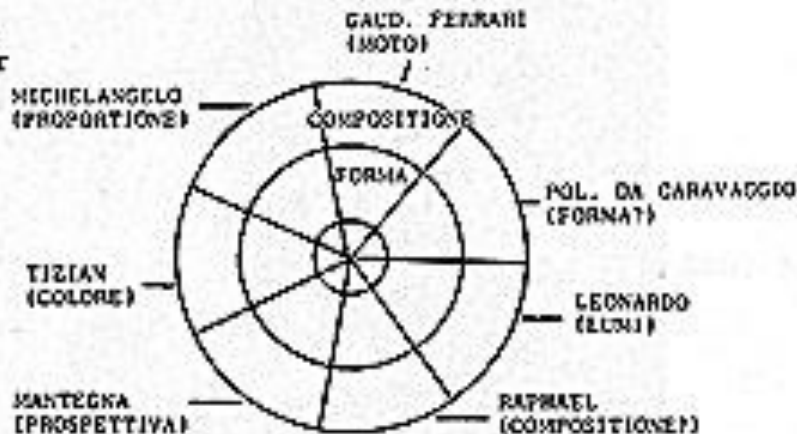
NELLA QUALE EGLI DISCORRE
dell'origine, & insinuamento delle cose convenute nel
Invenzione dell'arte della pittura.

Alleanza di Pietroff. Signor il R. Don Filippo d'Angelo etc.
CON PRIVILEGIO.

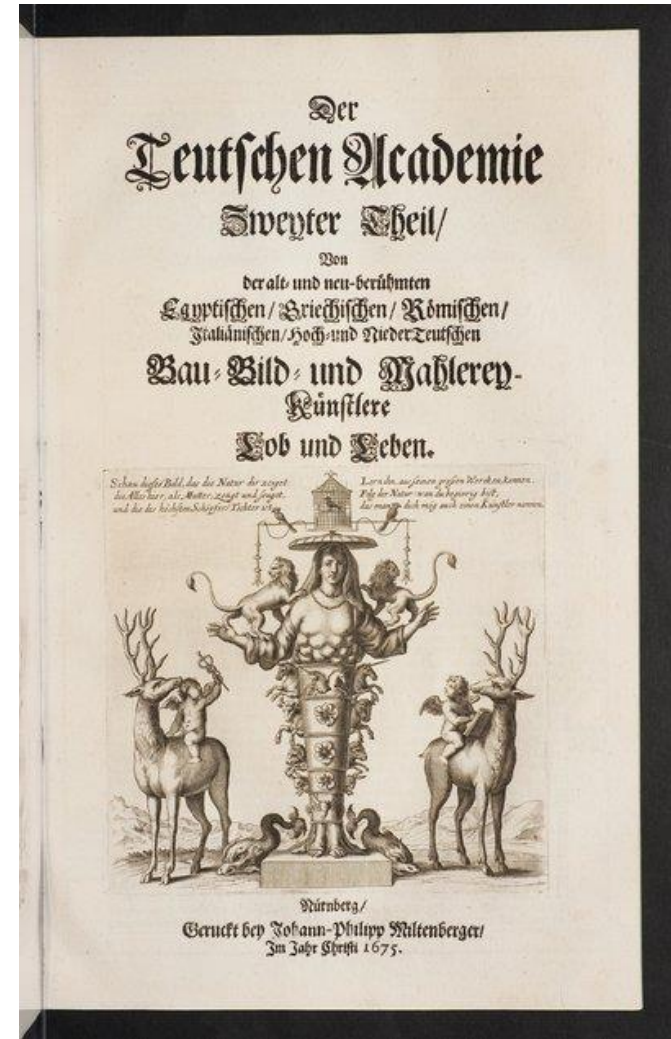
In Milano per Paolo Giussani, Stampatore, Gio: Giacomo de' Superiori.

KUPPEL-
AUF SICHT

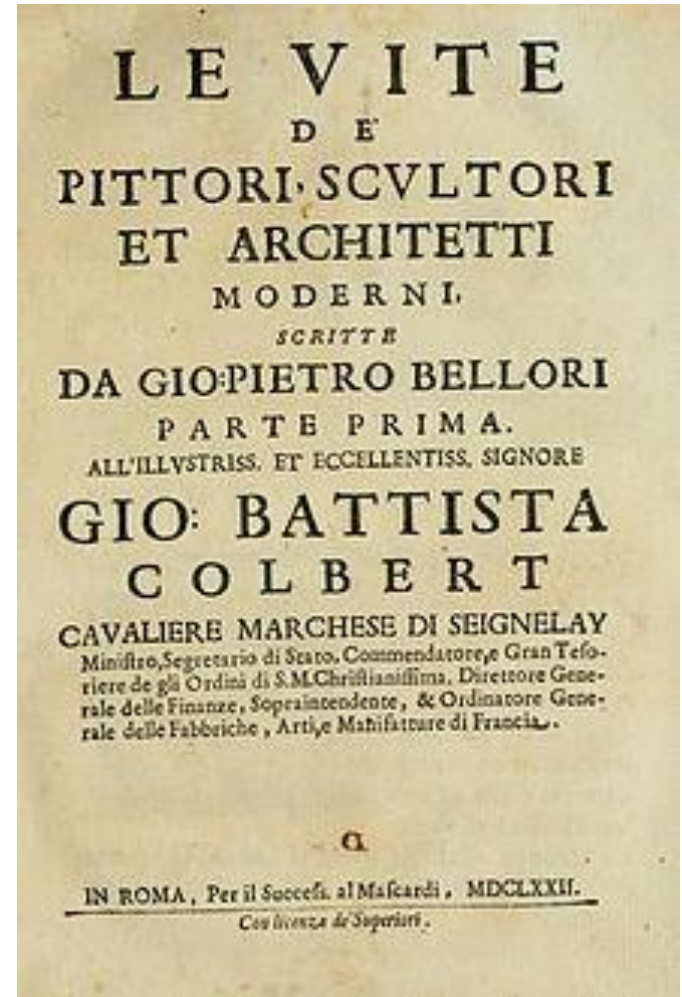

Joachim von Sandrart (1606-1688)

Teutsche Academie der Edlen Bau-, Bild- und Mahlerey-Künste,
1675

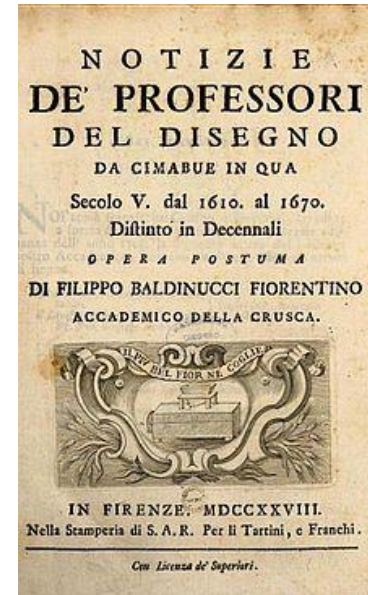
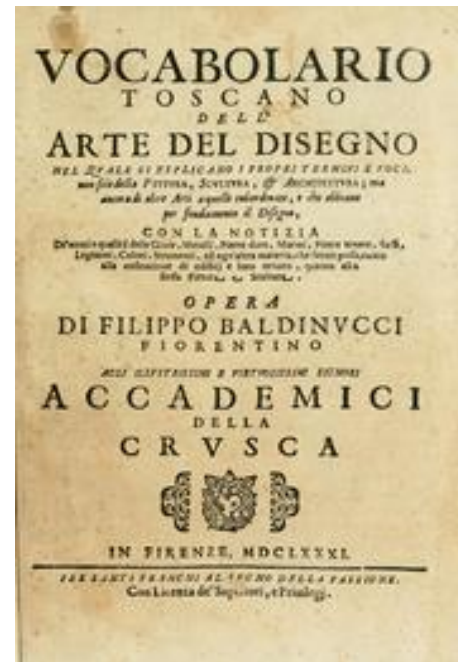
Giovanni Pietro Bellori (1613-1696), *Vite de' pittori, scultori ed architetti moderni*, 1664

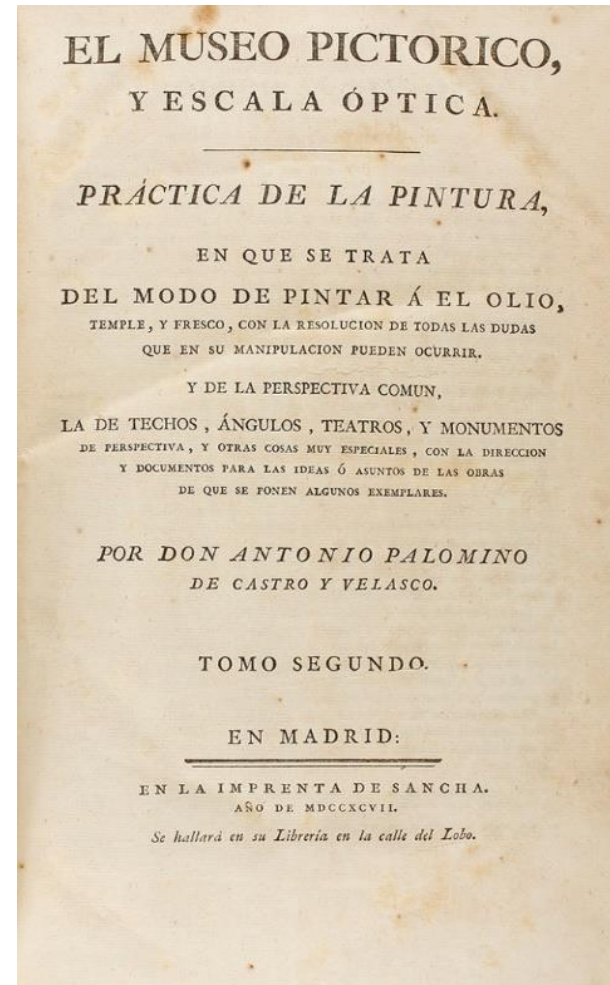
Filippo Baldinucci (1624-1696)

Vita del cavaliere Gio. Lorenzo Bernino, scultore, architetto, e pittore, 1666

Vocabolario toscano dell'arte del disegno, 1681

Antonio Palomino (1655-1726), *Museo Pictorico*, 1718

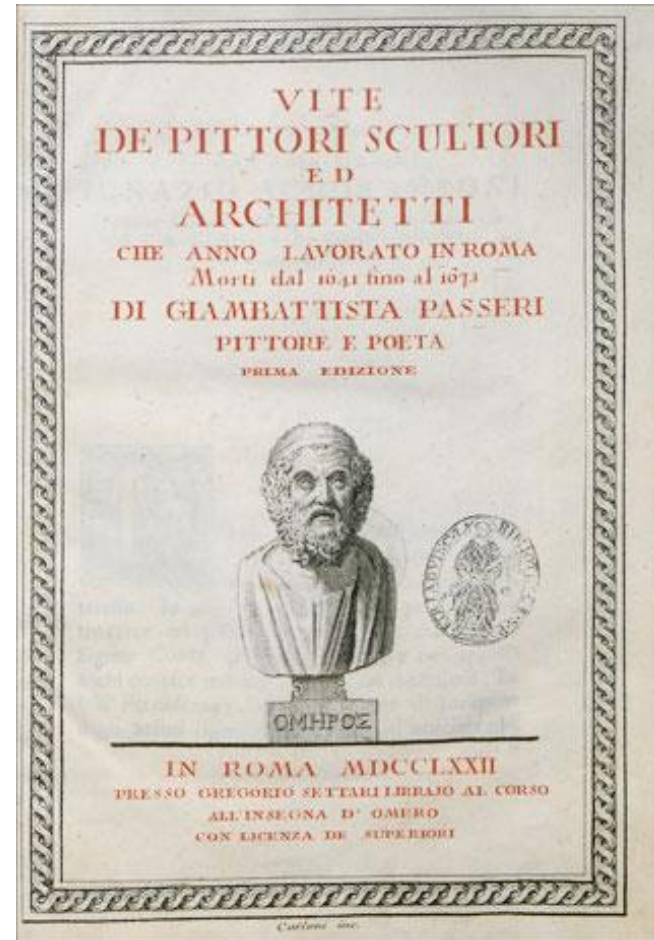
Arnold Houbracken (1660-1719)

De groote schouburgh der Nederlantsche konstschilders en schilderessen,
1719

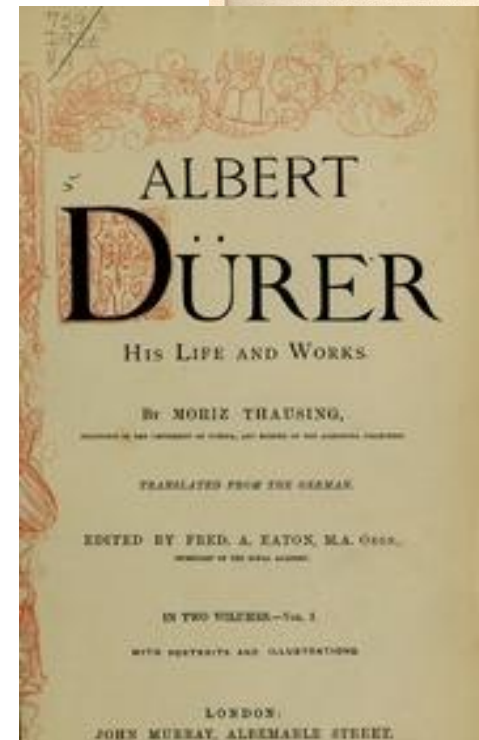
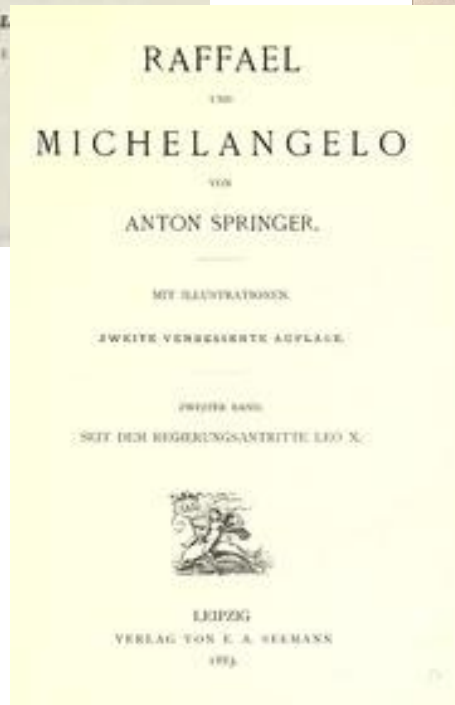
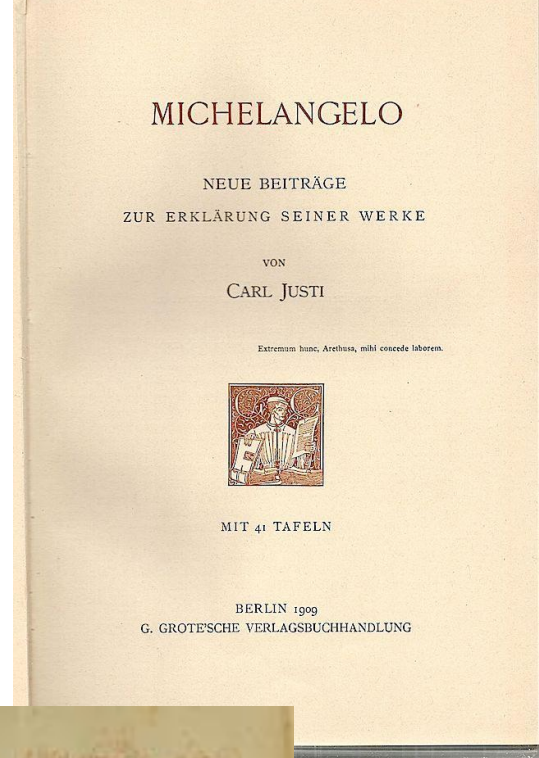
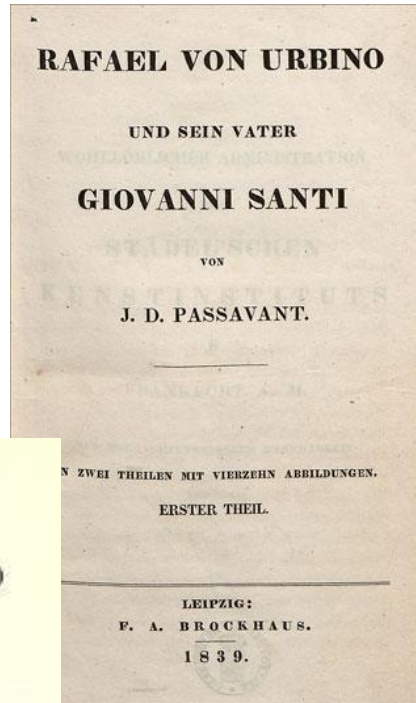
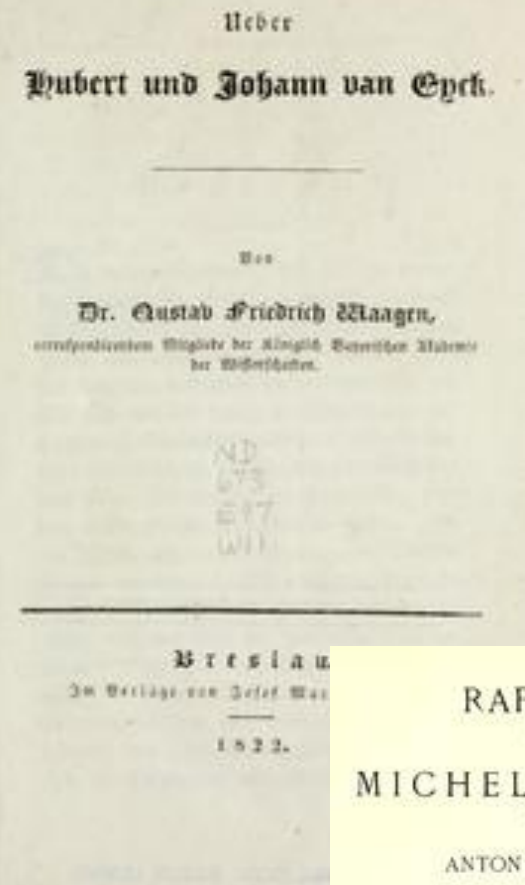

Giambattista Passeri (1610-1679)

Vite de' Pittori, Scultori ed Architetti che anno lavorato in Roma, morti dal 1641 fino al 1673, Řim 1772

Scientismus (?) 19. století: „Moderní“ monografie jako „příběhy“

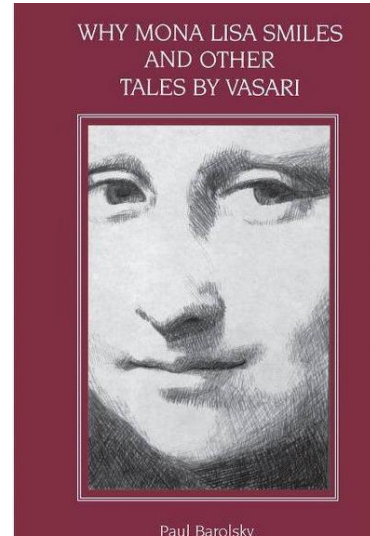

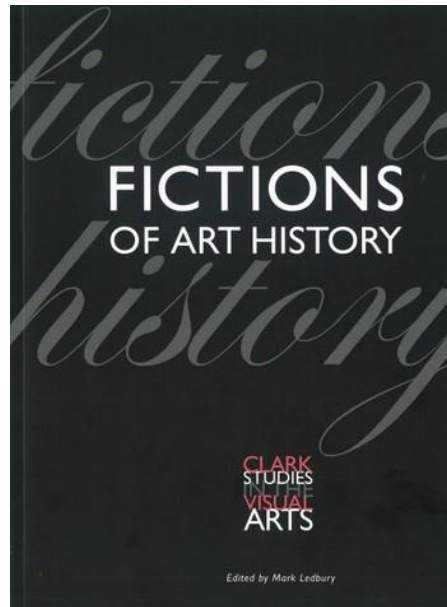
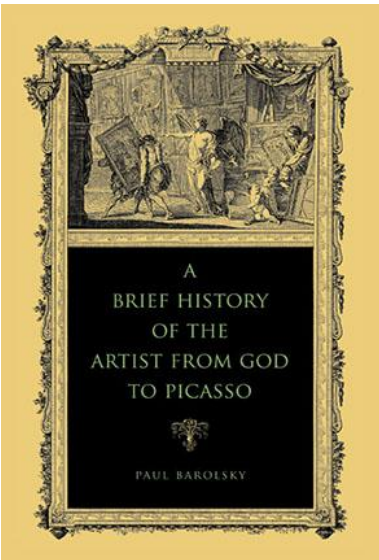
„Why cannot art historians learn to write in artful forms worthy of the art they interpret.“

Appeal to follow „the imaginative tradition of writing about art“.

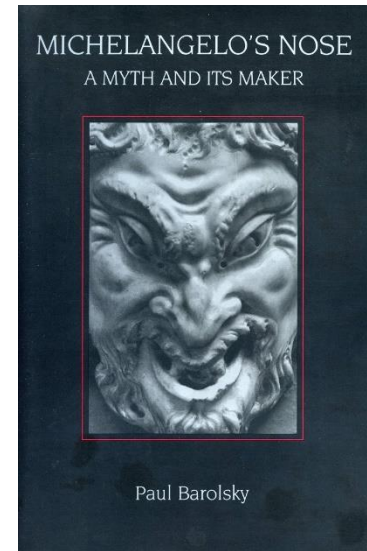
Paul Barolsky, Writing (and) the History of Art, *The Art Bulletin* 78, 1996), Nr. 3, pp. 398–400.

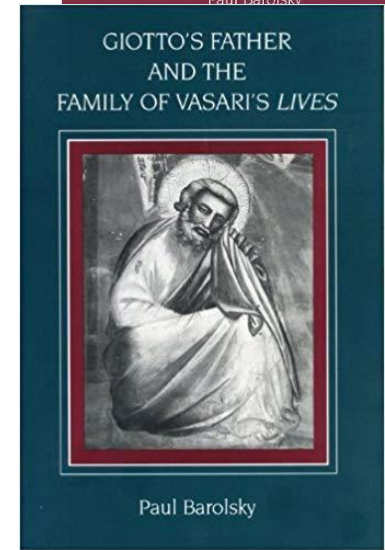
Paul Barolsky

Edited by Mark Ledbury

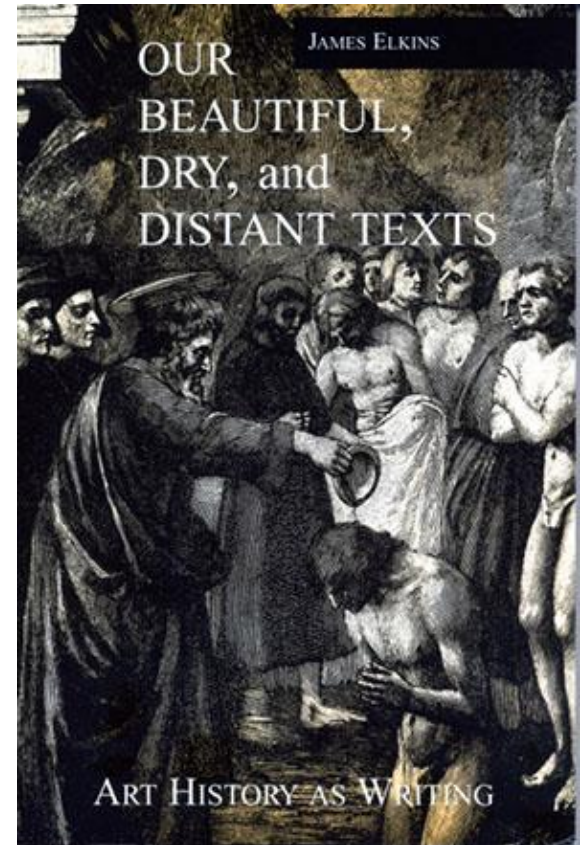
Paul Barolsky

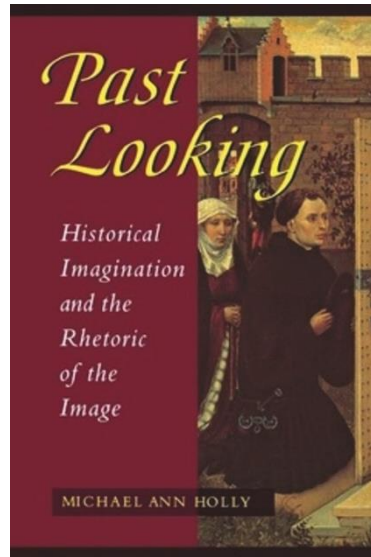

Paul Barolsky

James Elkins, *Our Beautiful, Dry, and Distant Texts: Art History as Writing*, New York 1997

Rhetorical dimensions of art writing as „*an expressive medium, with the capacity for emotion and reflection*“.

Michael Ann Holly, *Past Looking: Historical Imagination and the Rhetoric of the Image*, Cornell University Press 1996

Jaś Elsner, Art History as Ekphrasis, *Art History*, 33 (February 2010), pp. 10–27.

Ekphrasis, as it struggles to describe that which can no longer be seen in a variety of ways, can itself serve as an allegory for the larger project of history writings. The vanished past cannot be reclaimed, but the desire to speak images, tell pictures, about it, persist.

M. Ann Holly: Promýšlení hranic
umělecko-historického sdělení: způsoby,
jak slova ožívají obrazy minulosti

Loss is that which gets found through the act of writing.

What the work of art does to us: how it sets us as spectator-historians to see things in certain rhetorically specific ways according to its own logic of figuration.

Ekphrasis, as it struggles to describe that which can no longer be seen in a variety of ways, can itself serve as an allegory for the larger project of history writings. The vanished past cannot be reclaimed, but the desire to speak images, tell pictures, about it, persist.

